ХОВД АЙМАГ ДАХЬ ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР

САНХҮҮГИЙН ТАЙЛАНГИЙН АУДИТ

Булган сумын Засаг даргын Тамгын газрын 2024 оны санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлд хийсэн аудитын хураангуй тайлан

Аудитын код: ХОА-2025/070НА-СТА-ТШЗ

Цахим хуудас: www.audit.mn Ховд хот 2025 он	Төрийн аудитын газрын дарга, тэргүүлэх аудитор: Х.Болдбаатар Утас: 70433061 Цахим хаяг: boldbaatarkh@audit.gov.mn Аудитын менежер: А.Цэцэгсүрэн Утас:70432545 Цахим хаяг:tsetsegsurena@audit.gov.mn Аудитор: Ц.Бадрал Утас:70432545 Цахим хаяг: badralts@audit.gov.mn

Энэхүү аудитын тайлантай холбоотой нэмэлт мэдээллийг дээрх хаягаар авна уу.

Нэг. Хараат бус аудиторын дүгнэлт

ХОВД АЙМАГ ДАХЬ
ТӨРИЙН АУДИТЫН ГАЗАР
84000 Цамбагарав баг, Жаргалант сум, Ховд
Утас: 976-70433061, Факс: 976-70433061
E-mail: khovd@audit.gov.mn

2025.02.03 № 2/16

танай ______________-ны №______________-т

БУЛГАН СУМЫН ЗАСАГ ДАРГЫН ТАМГЫН ГАЗРЫН ДАРГА Ш.ГАНБОЛД ТАНАА

Өөрчлөлтгүй дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 6 дугаар зүйлийн 6.3.1, 8 дугаар зүйлийн 8.1, Төсвийн тухай хуулийн 8 дугаар зүйлийн 8.9.1-д заасны дагуу Булган сумын Засаг даргын тамгын газрын 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн байдал, санхүүгийн үр дүн, цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлт, мөнгөн гүйлгээний тайлан, тодруулгууд болон төсвийн гүйцэтгэлд аудит хийлээ.

Булган сумын Засаг даргын тамгын газрын 2024 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартад нийцүүлэн бүх материаллаг зүйлсийн хувьд үнэн зөв толилуулсан байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага аудит хийхдээ Аудитын дээд байгууллагын олон улсын стандарт, түүнд нийцүүлэн Монгол Улсын Ерөнхий аудиторын баталсан журам, зааврын дагуу гүйцэтгэж, аудит хийгдэх байгууллагаас хараат бус, аудиторын ёс зүйн үүрэг хариуцлагыг биелүүлж ажилласан. Бидний цуглуулсан хангалттай бөгөөд зохистой аудитын нотолгоо нь дүгнэлт өгөх үндэслэл болно.

Асуудлыг онцолсон хэсэг

Булган сумын Засаг даргын тамгын газрын албан хаагчдад Засгийн газрын тогтоолоор төрийн захиргааны албан хаагчдад 5 жилийн мөнгөн урамшуулалд 46.8 сая, төрийн захиргааны болон үйлчилгээний албан хаагчдад хөдөө орон нутгийн нэмэгдэлд 124.3 сая төгрөгийг орон нутгийн төсвөөс олгожээ.

Аудитын гол асуудал

Аудитыг гүйцэтгэхэд материаллаг буруу эрсдэлийн үнэлгээ өндөр, тайлант үеийн санхүүгийн тайлангийн аудитад үлэмж нөлөө үзүүлэх ажил гүйлгээ байхгүй болно. Байгууллагын гүйцэтгэлийн төлөвлөгөө 5 зорилтын хүрээнд 55 арга хэмжээг төлөвлөн гүйцэтгэлээр 98.9 хувиар гүйцэтгэсэн гэж тайлагнасан ч сумын Засаг дарга дүгнээгүй байна.

Бусад асуудлын хэсэг

Булган суманд 2024 онд өвөл хүндэрч гамшгийн байдал үүссэн, малын гоц халдварт өвчин гарсан, эрэн хайх үйл ажиллагаанд аймгийн Засаг даргын нөөц хөрөнгө, Засаг даргын тамгын газраас 19.5 сая төгрөгийн санхүүжилт олгож зарцуулсан байна.

Санхүүгийн тайланд төсвийн захирагчийн хүлээх үүрэг, хариуцлага

Төсвийн захирагч санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэлийг Төсвийн тухай хууль, Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хууль, Улсын секторын нягтлан бодох бүртгэлийн олон улсын стандартын дагуу үнэн зөв бэлтгэж толилуулах үүрэгтэй.

Санхүүгийн тайланг залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийлэлгүй бэлтгэхэд шаардлагатай гэж үзсэн дотоод хяналтыг тодорхойлж, хэрэгжүүлэх үүрэг хариуцлага хүлээнэ.

Төрийн аудитын байгууллагын үүрэг, хариуцлага

Төрийн аудитын байгууллага залилан эсвэл алдааны улмаас үүсэх материаллаг буруу илэрхийллээс санхүүгийн тайлан бүхэлдээ ангид эсэх талаарх үндэслэлтэй баталгаажуулалт олж авах, дүгнэлт, зөвлөмж бүхий аудитын тайлан гаргах зорилготой.

Үндэслэлтэй баталгаажуулалт нь дээд түвшнийх боловч үнэмлэхүй түвшний баталгаажуулалт биш бөгөөд АДБОУС-ын дагуу хийсэн аудитаар бүх материаллаг буруу илэрхийлэл бүрийг илрүүлнэ гэсэн баталгаа болохгүй юм.

Буруу илэрхийлэл нь залилан эсвэл алдаанаас үүсэж болох бөгөөд дангаараа эсвэл нийлээд уг санхүүгийн тайланд үндэслэн гарах хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх үндэслэлтэй байвал материаллаг гэж үздэг.

ХҮНДЭТГЭСЭН: ДАРГА,
ТЭРГҮҮЛЭХ АУДИТОР Х.БОЛДБААТАР

Хоёр. Аудит хийсэн санхүүгийн тайлан, төсвийн гүйцэтгэл

2.1 АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН (төгрөгөөр)

Дансны код	Балансын үзүүлэлт	Эхний үлдэгдэл	Эцсийн үлдэгдэл
1	**ЭРГЭЛТИЙН ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**41,065,521.40**	**52,276,626**
33	**АВЛАГА**	3,268,405.40	7,310,310
33100	Ажиллагчидтай холбогдсон авлага	58,975.40	-
33300	Татаас, санхүүжилтийн авлага	3,209,430	7,310,310
35	**БАРАА МАТЕРИАЛ**	37,797,116	44,966,316
354	**Хангамжийн материал**	21,443,116	29,932,316
35410	Бичиг хэргийн материал	1,537,300	1,048,500
35420	Аж ахуйн материал	9,665,816	28,543,816
35430	Сэлбэг хэрэгсэл	240,000	340,000
35470	Бусад хангамжийн материал	10,000,000	-
35600	Мал амьтад	16,354,000	15,034,000
2	**ЭРГЭЛТИЙН БУС ХӨРӨНГИЙН ДҮН**	**3,016,438,886.54**	**7,847,842,461.83**
39	**ҮНДСЭН ХӨРӨНГӨ**	3,016,438,886.54	7,847,842,461.83
392	**Биет хөрөнгө**	2,791,362,686.54	7,622,766,261.83
39201	Барилга, байгууламж, орон сууц	1,492,204,330	5,830,318,418
39202	Хуримтлагдсан элэгдэл	(520,225,662.72)	(640,156,389.80)
39203	Авто-тээврийн хэрэгсэл	589,137,440	668,067,440
39204	Хуримтлагдсан элэгдэл	(403,008,690)	(388,939,439.76)
39205	Машин тоног төхөөрөмж (компьютер)	281,374,4820	258,008,410
39206	Хуримтлагдсан элэгдэл	(210,840,482.12)	(184,678,910.64)
39207	Тавилга, аж ахуйн эд хогшил	90,299,260	105,204,710
39208	Хуримтлагдсан элэгдэл	(62,215,100.16)	(60,340,458.88)
39209	Зам, гүүрийн байгууламж	50,859,800	50,859,800
39210	Хуримтлагдсан элэгдэл	(32,453,258.26)	(37,359,799.54)
39214	Бусад үндсэн хөрөнгө	2,896,288,942.00	3,593,204,587.69
39215	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,390,058,374.20)	(1,581,422,105.24)
39216	Дуусаагүй барилга, байгууламж	10,000,000	10,000,000
393	**Биет бус хөрөнгө**	225,076,200	225,076,200
39301	Программ хангамж	1,965,000	1,965,000
39302	Хуримтлагдсан элэгдэл	(1,965,000)	(1,965,000)
39303	Бусад биет бус хөрөнгө	225,076,200	225,076,200
3	**НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН III=I+II**	**3,057,504,407.94**	**7,900,119,087.83**
4	**НИЙТ ӨР ТӨЛБӨР**	**1,691,071.30**	**2,808,197.69**
41	**БОГИНО ХУГАЦААТ ӨР ТӨЛБӨР**	1,691,071.30	2,808,197.69
413	**Өглөг**	1,691,071.30	2,808,197.69
41310	Ажилчидтай холбогдсон өглөг	1,673,731.20	2,808,197.69
4136	**Бусад өглөг**	17,340.10	-
41362	Хувь хүмүүст төлөх өглөг	17,340.10	-
5	**ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН**	**3,055,813,336.64**	**7,897,310,890.14**
51	**Засгийн газрын хувь оролцоо**	3,055,813,336.64	7,897,310,890.14
511	Засгийн газрын оруулсан капитал /Засгийн газрын сан/ орон нутгийн сан	1,297,577,669.00	1,297,577,669

51101	Өмч: - төрийн	1,297,577,669	1,297,577,669
512	**Хуримтлагдсан үр дүн**	1,411,346,713.81	6,265,773,065.64
51210	Өмнөх үеийн үр дүн	1,411,346,713.81	1,424,275,512.14
51220	Тайлант үеийн үр дүн	-	4,841,497,553.50
51300	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний зөрүү	346,888,953.83	333,960,155.50
6	**ӨР ТӨЛБӨР, ЦЭВЭР ХӨРӨНГӨ ӨМЧИЙН ДҮН VI=IV+V**	**3,057,504,407.94**	**7,900,119,087.83**

2.2 АУДИТ ХИЙСЭН САНХҮҮГИЙН ҮР ДҮНГИЙН ТАЙЛАН (төгрөгөөр)

Дансны код	**Үзүүлэлт**	**Өмнөх оны гүйцэтгэл**	**Тайлант оны гүйцэтгэл**
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ОРЛОГЫН ДҮН (I)**	**1,788,779,091**	**6,728,918,116.89**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**809,644,200**	**5,408,898,330.29**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	809,644,200	5,408,898,330.29
120004	Төсөв байгууллагын өөрийн орлого	809,644,200	5,408,898,330.29
1200045	Үнэ төлбөргүй хүлээн авсан орлого	809,644,200	5,408,898,330.29
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**979,134,891**	**1,320,019,786.60**
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	246,982,791	73,186,386.60
131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	43,070,000	7,270,300
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	10,780,000	33,485,078.60
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	183,402,091	32,431,008
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	732,152,100	1,246,833,400
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	732,152,100	1,246,833,400
2	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ЗАРДЛЫН ДҮН**	**1,322,655,491.92**	**1,883,349,180.27**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**1,322,655,491.92**	**1,883,349,180.27**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	1,293,978,330.49	1,756,411,708.56
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	492,124,851.29	756,203,215.22
210101	Үндсэн цалин	308,099,625.48	389,937,705.83
210102	Нэмэгдэл	129,052,779.59	278,746,296.88
210104	Урамшуулал	25,020,102.67	39,361,470
210105	Гэрээт ажлын хөлс	29,952,343.55	48,157,742.51
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	61,522,184.48	92,565,057.12
210201	Тэтгэврийн даатгал	43,013,552.50	64,323,685.38
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,921,248.66	7,567,492.44
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,936,999	3,894,626.20
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	877,307.68	3,319,187
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	8,773,076.64	13,460,066.10
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	41,903,380.53	147,257,502.74
210301	Гэрэл, цахилгаан	5,551,036.53	17,951,873.74
210302	Түлш, халаалт	36,352,344	121,488,285
210303	Цэвэр, бохир ус	-	7,817,344
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	47,894,905.71	94,340,768.60

210401	Бичиг хэрэг	9,735,550	6,309,065.20
210402	Тээвэр, шатахуун	35,527,310	85,458,253.40
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	2,632,045.71	2,573,450
2105	**Нормативт зардал**	6,138,150	1,861,500
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	6,138,150	1,861,500
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	14,478,700	2,250,700
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	-	317,200
210604	Урсгал засвар	14,478,700	1,933,500
2107	**Томилолт, зочны зардал**	13,255,100	16,236,100
210702	Дотоод албан томилолт	13,255,100	16,236,100
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	9,563,459.70	66,752,493
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	8,988,809.70	64,318,438
210803	Даатгалын үйлчилгээ	574,650	519,000
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	-	290,955
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	-	140,600
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	-	1,071,000
210807	Газрын төлбөр	-	412,500
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	607,097,598.78	578,944,371.88
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	220,562,283	121,824,000
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	-	1,536,500
210903	Үндсэн хөрөнгийн элэгдэл, хорогдол	386,535,315.78	455,583,871.88
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	28,677,161.43	126,937,471.71
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	21,119,335	48,862,414.50
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	-	46,750,114.50
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	4,593,635	2,112,300
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт**	7,557,826.43	78,075,057.21
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	7,557,826.43	78,075,057.21
3	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ ҮР ДҮН (3)=(1)-(2)**	**466,123,599.08**	**4,845,568,936.62**
225	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ЗАРДЛЫН ДҮН**	-	4,071,383.12
225001	Үндсэн хөрөнгө худалдсаны гарз	-	4,071,383.12
4	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ БУС ҮР ДҮН (4)=(145-225)**	-	(4,071,383.12)
5	**НИЙТ ҮР ДҮН (5)=(3)+(4)**	**466,123,599.08**	**4,841,497,553.50**

2.3 Аудит хийсэн мөнгөн гүйлгээний тайлан (ТӨГРӨГӨӨР)

Дансны код	Үзүүлэлт	Өмнөх оны гүйцэтгэл	Тайлант оны гүйцэтгэл
1	**ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ МӨНГӨН ОРЛОГЫН ДҮН (1)**	**1,003,175,511**	**1,323,229,216.60**
12	**ТАТВАРЫН БУС ОРЛОГО**	**-**	**3,209,430**
120	**Нийтлэг татварын бус орлого**	-	3,209,430
120004	**Төсөв байгууллагын өөрийн орлого**	-	3,209,430
1200043	Урьд оны үлдэгдлээс санхүүжих	-	3,209,430
13	**ТУСЛАМЖ, САНХҮҮЖИЛТИЙН ОРЛОГО**	**1,003,175,511**	**1,320,019,786.60**
1311	**Нэмэлт санхүүжилтийн орлого**	271,023,411	73,186,386.60

131101	Төрийн болон орон нутгийн өмчит бус этгээдээс авсан хандив, тусламж	43,070,000	7,270,300
131103	ЗГНХ,ЗДНХөрөнгө,түүнтэй адилтгах ангилагдаагүй нөөц хөрөнгөөс тухайн төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	10,780,000	33,485,078.60
131104	Дээд шатны төсвийн захирагчийн төсөвт тусгагдсан төсвөөс доод шатны төсвийн захирагчид хуваарилсан хөрөнгө	207,442,711	32,431,008
131105	Төсвийн байгууллагын үндсэн үйл ажиллагааны хүрээнд бий болсон нэмэлт орлого	9,730,700	-
1320	**Орон нутгийн төсвөөс санхүүжих**	732,152,100	1,246,833,400
132001	Урсгал үйл ажиллагааны санхүүжилт /орон нутгийн төсөвт байгууллага/	732,152,100	1,246,833,400
2	**НИЙТ ЗАРЛАГА ба ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН (2)**	**1,003,175,511**	**1,323,229,216.60**
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	**1,003,175,511**	**1,323,229,216.60**
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	**968,270,054.57**	**1,188,981,234.89**
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	491,342,339.01	743,491,626.29
210101	Үндсэн цалин	304,651,267.22	379,168,495.10
210102	Нэмэгдэл	128,689,152.28	272,776,190.06
210104	Урамшуулал	24,266,602.67	30,788,540
210105	Гэрээт ажлын хөлс	33,735,316.84	60,758,401.13
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	64,492,253.62	104,083,204.16
210201	Тэтгэврийн даатгал	45,674,840.49	73,617,919.47
210202	Тэтгэмжийн даатгал	4,947,701.49	7,952,068.98
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	3,958,241.25	3,894,484.49
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	969,358.58	3,798,790.13
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	8,942,111.81	14,819,941.09
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	42,791,044.01	147,257,502.74
210301	Гэрэл, цахилгаан	6,438,700.01	17,951,873.74
210302	Түлш, халаалт	36,352,344	121,488,285.00
210303	Цэвэр, бохир ус	-	7,817,344.00
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	31,353,550	55,138,518.60
210401	Бичиг хэрэг	3,266,400	3,563,000.00
210402	Тээвэр, шатахуун	24,873,750	49,002,068.60
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,213,400	2,573,450
2105	**Нормативт зардал**	941,200	1,028,700
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	941,200	1,028,700
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	2,214,400	2,250,800
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	280,600	317,000
210604	Урсгал засвар	1,933,800	1,933,800
2107	**Томилолт, зочны зардал**	13,255,100	16,236,100
210702	Дотоод албан томилолт	13,255,100	16,236,100
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	27,834,100	66,841,903.10
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	26,386,600	64,407,848.10
210802	Аудит, баталгаажуулалт, зэрэглэл тогтоох	270,000	-
210803	Даатгалын үйлчилгээ	-	519,000

210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	255,000	290,955
210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	30,000	140,600
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	892,500	1,071,000
210807	Газрын төлбөр	-	412,500
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	294,046,067.93	52,652,880
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	293,176,067.93	51,126,480
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	870,000.00	1,526,400
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	**34,905,456.43**	**134,247,981.71**
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	24,138,200	48,862,614.50
213207	Тэтгэвэрт гарахад олгох нэг удаагийн мөнгөн тэтгэмж	16,525,700	-
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	-	46,750,114.50
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	7,612,500	2,112,500
2134	**Орон нутгийн төсвийн ерөнхийлөн захирагчдад олгох татаас, санхүүжилт**	10,767,256.43	85,385,367.21
213403	Төвлөрүүлэх шилжүүлэг	10,767,256.43	85,385,367.21

2.4 Аудит хийсэн цэвэр хөрөнгө/өмчийн өөрчлөлтийн тайлан (ТӨГРӨГӨӨР)

Код	**Үзүүлэлт**	**Засгийн газрын оруулсан капитал**	**Дахин үнэлгээний нөөц**	**Хуримтлагдсан дүн**	**Засгийн газрын хувь оролцооны нийт дүн**
C01	**2022 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	1,297,577,669.00	346,888,953.83	934,048,314.73	2,578,514,937.56
C03	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	**1,297,577,669.00**	**346,888,953.83**	**934,048,314.73**	2,578,514,937.56
C07	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	466,123,599.08	466,123,599.08
C08	**2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**1,297,577,669.00**	**346,888,953.83**	**1,411,346,713.81**	3,055,813,336.64
D01	**2023 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**1,297,577,669.00**	**346,888,953.83**	**1,411,346,713.81**	3,055,813,336.64
D02	Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын өөрчлөлт	-	-	12,928,798.33	12,928,798.33
D03	**Дахин илэрхийлсэн үлдэгдэл**	**1,297,577,669.00**	**346,888,953.83**	**1,424,275,512.14**	3,068,742,134.97
D04	Үндсэн хөрөнгийн дахин үнэлгээний өсөлт, бууралт	-	-12,928,798.33	-	-12,928,798.33
D08	Тайлант үеийн үр дүн	-	-	4,841,497,553.50	4,841,497,553.50
D09	**2024 оны 12-р сарын 31-нээрх үлдэгдэл**	**1,297,577,669.00**	**333,960,155.50**	**6,265,773,065.64**	7,897,310,890.14

2.5 Аудит хийсэн төсвийн гүйцэтгэлийн тайлан **(ТӨГРӨГӨӨР)**

Эдийн засгийн ангилал	Үзүүлэлт	Тайлант оны			
		Батлагдсан төлөвлөгөө	Гүйцэтгэл	хэмнэлт хэтрэлт	хувь
2	**НИЙТ ЗАРЛАГА БА ЦЭВЭР ЗЭЭЛИЙН ДҮН**	1,246,833,400	1,168,758,342.79	78,075,057.21	93.74
21	**УРСГАЛ ЗАРДАЛ**	1,246,833,400	1,168,758,342.79	78,075,057.21	93.74
210	**БАРАА, АЖИЛ ҮЙЛЧИЛГЭЭНИЙ ЗАРДАЛ**	1,197,718,900	1,119,992,628.29	77,726,271.71	93.51
2101	**Цалин хөлс болон нэмэгдэл урамшил**	804,726,800	743,491,626.29	61,235,173.71	92.39
210101	Үндсэн цалин	449,743,500	379,168,495.10	70,575,004.90	84.31
210102	Нэмэгдэл	296,809,200	272,776,190.06	24,033,009.94	91.90
210104	Урамшуулал	18,574,100	30,788,540	(12,214,440)	165.76
210105	Гэрээт ажлын хөлс	39,600,000	60,758,401.13	(21,158,401.13)	153.43
2102	**Ажил олгогчоос нийгмийн даатгалд төлөх шимтгэл**	100,765,800	104,083,204.16	(3,317,404.16)	103.29
210201	Тэтгэврийн даатгал	68,520,800	73,617,919.47	(5,097,119.47)	107.44
210202	Тэтгэмжийн даатгал	8,061,300	7,952,068.98	109,231.02	98.64
210203	ҮОМШӨ-ний даатгал	4,030,600	3,894,484.49	136,115.51	96.62
210204	Ажилгүйдлийн даатгал	4,030,600	3,798,790.13	231,809.87	94.25
210205	Эрүүл мэндийн даатгал	16,122,500	14,819,941.09	1,302,558.91	91.92
2103	**Байр ашиглалттай холбоотой тогтмол зардал**	166,103,200	147,257,502.74	18,845,697.26	88.65
210301	Гэрэл, цахилгаан	11,837,900	17,951,873.74	(6,113,973.74)	151.65
210302	Түлш, халаалт	149,765,300	121,488,285	28,277,015	81.12
210303	Цэвэр, бохир ус	4,500,000	7,817,344	(3,317,344)	173.72
2104	**Хангамж, бараа материалын зардал**	34,431,600	33,386,250	1,045,350	96.96
210401	Бичиг хэрэг	3,563,000	3,563,000	-	100
210402	Тээвэр, шатахуун	27,249,800	27,249,800	-	100
210403	Шуудан, холбоо, интернэтийн төлбөр	3,618,800	2,573,450	1,045,350	71.11
2105	**Нормативт зардал**	1,028,700	1,028,700	-	100
210503	Нормын хувцас, зөөлөн эдлэл	1,028,700	1,028,700	-	100
2106	**Эд хогшил, урсгал засварын зардал**	2,250,800	2,347,700	(96,900)	104.31
210603	Хөдөлмөр хамгааллын хэрэглэл	317,000	413,900	(96,900)	130.57
210604	Урсгал засвар	1,933,800	1,933,800	-	100
2107	**Томилолт, зочны зардал**	14,308,400	14,308,400	-	100
210702	Дотоод албан томилолт	14,308,400	14,308,400	-	100
2108	**Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил, үйлчилгээний төлбөр, хураамж**	36,736,500	36,722,145.10	14,354.90	99.96
210801	Бусдаар гүйцэтгүүлсэн бусад нийтлэг ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	34,302,000	34,288,090.10	13,909.90	99.96
210803	Даатгалын үйлчилгээ	519,000	519,000	-	100
210804	Тээврийн хэрэгслийн татвар	330,000	290,955	39,0450	88.17

210805	Тээврийн хэрэгслийн оношилгоо	102,000	140,600	(38,600)	137.84
210806	Мэдээлэл, технологийн үйлчилгээ	1,071,000	1,071,000	-	100
210807	Газрын төлбөр	412,500	412,500	-	100
2109	**Бараа үйлчилгээний бусад зардал**	37,367,100	37,367,100	-	100
210901	Бараа үйлчилгээний бусад зардал	35,840,700	35,840,700	-	100
210902	Хичээл үйлдвэрлэлийн дадлага хийх	1,526,400	1,526,400	-	100
213	**УРСГАЛ ШИЛЖҮҮЛЭГ**	49,114,500	48,765,714.50	348,785.50	99.29
2132	**Бусад урсгал шилжүүлэг**	49,114,500	48,765,714.50	348,785.50	99.29
213208	Хөдөө орон нутагт тогтвор суурьшилтай ажилласан албан хаагчдад төрөөс үзүүлэх дэмжлэг	47,002,000	46,750,114.50	251,885.50	99.46
213209	Нэг удаагийн тэтгэмж, шагнал урамшуулал	2,112,500	2,015,600	96,900	95.41
	ЗАРДЛЫГ САНХҮҮЖҮҮЛЭХ ЭХ ҮҮСВЭР	1,248,233,400	1,168,758,342.79	78,075,057.21	93.63
1320	**ОРОН НУТГИЙН ТӨСВӨӨС САНХҮҮЖИХ**	1,246,833,400	1,168,758,342.79	78,075,057.21	93.74
132001	Орон нутгийн төсвөөс	1,246,833,400	1,168,758,342.79	78,075,057.21	93.74
120004	**ТӨСӨВТ БАЙГУУЛЛАГЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНААС**	1,400,000	-	1,400,000	-
1200041	Үндсэн үйл ажиллагааны орлогоос санхүүжих	1,400,000	-	1,400,000	-
61	**БАЙГУУЛЛАГЫН ТОО**	1	1		100
610001	Төсвийн байгууллага	1	1		100
62	**АЖИЛЛАГСДЫН ТОО**	25	25	-	100
620001	Удирдах ажилтан	9	9	-	100
620002	Гүйцэтгэх ажилтан	13	13	-	100
620003	Үйлчлэх ажилтан	3	3	-	100

ГУРАВ . АУДИТЫН ИЛРҮҮЛЭЛТ :

Аудитаар нийт 798,781.0 мянган төгрөгийн алдаа, зөрчил илэрснээс 797,381.0 мянган төгрөгийн бүртгэл тайлагналын алдаа[1]-г залруулж, баталгаажуулав. Үүнд:

- Аймгийн Ахмадын хороо, Шинэ Ховд төслөөс үнэ төлбөргүй нийлүүлсэн ХАА-н зориулалттай тоног төхөөрөмжийг аймгийн ИТХ-аас данс бүртгэлд тусгах шийдвэр гаргаагүй хөрөнгийг бүртгэсэн, Баян судал багийн конторын барилгыг данс бүртгэлээс хасаагүй нийт 395,196.6 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй,
- Үнэ төлбөргүй ирсэн 210.0 мянган төгрөгийн БҮТЭЗ-ийг орлогоор данс бүртгэлд тусгаагүй,
- Тайлант үеийн үр дүнг 390,941.4 мянган төгрөгөөр зөрүүтэй илэрхийлсэн,
- Акталсан хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл дансыг 11,033.0 мянган төгрөгөөр бууруулах бичилтийг орхигдуулсан,

Залруулагдаагүй нийт 15,735.0 мянган төгрөгийн зөрчил нь тогтоосон ерөнхий материаллаг байдлын түвшнээс бага байгаа тул “Өөрчлөлтгүй” дүгнэлт өгсөн.

[1] Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулах, буруу тусган илэрхийлэх, үүнд, математик үйлдлийн алдаа, НББ-ийн бодлогыг мөрдөхөд гарсан алдаа, бодит байдлыг буруу тайлбарласан /буруу ойлгосон/, хайнга хандсан /мартсан, тэмдэглээгүй орхисон/,

Аудитаар нийт 1,400.0 мянган төгрөгийн 4 зөрчил[2] илэрснээс, 1,400.0 мянган төгрөгийн алдаа зөрчлийг арилгах давтан гаргахгүй байх 4 зөвлөмж өгсөн.

5.1 Зөвлөмж

Цаашид анхаарвал зохих асуудлыг тэргүүлэх ач холбогдлын дараалаар эрэмбэлэн харуулав. Үүнд:

5.1.1. Орлогын данстай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: *Сумын ЗДТГ-ын төсөвт туслах үйл ажиллагааны орлогоос 1,400.0 мянган төгрөгийг бүрдүүлэн зарцуулахаар батлагдаж тайлант онд нэг ч төгрөгийн орлого бүрдүүлээгүй байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 6.4.1-д "төсвийг үр ашигтай, хэмнэлттэй байхаар төлөвлөж, зарцуулах;", 16.5.1-д "төсвийн байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдах", Нягтлан бодох бүртгэлийн тухай хуулийн 18.1-д "Нягтлан бодох бүртгэлийг удирдан зохион байгуулах үүргийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын гүйцэтгэх удирдлага хүлээнэ" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.*

Өгсөн зөвлөмж: *Төсвийг бодитой төлөвлөх, орлогыг бүрдүүлэх талаар үр дүнтэй ажил зохион байгуулах*

5.1.2 Дотоод хяналт, хариуцлагатай холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: *Аймгийн ЗДТГ-аас 2024 оны 3 дугаар сард 1000 ширхэг пресс өвсийг хүлээн авсан эсэх нь тодорхойгүй, хөнгөлөлттэй үнээр олгосон өвс, пресс, тэжээлийн үнийг 100160051410 тоот дансанд төвлөрүүлээгүй, бэлтгэн нийлүүлэгч байгууллагатай тооцоо нийлж үлдэгдлийг баталгаажуулаагүй, зарцуулалтад тавих хяналт хангалтгүй байгаа нь Төсвийн тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.5.1-д "төсвийн байгууллагын өдөр тутмын үйл ажиллагааг удирдах", 16.5.4.төсвийн байгууллагын үйл ажиллагааны үр дүнг дээшлүүлэх" 16.5.6-д "дотоод аудитын үйл ажиллагааг хэрэгжүүлэх", Төрийн болон орон нутгийн өмчийн тухай хуулийн 70 дугаар зүйлийн 70.2-д "Эд хөрөнгийн дотоодын тооллогыг төрийн өмчит хуулийн этгээдийн захиргаа эрхлэн дор дурдсан хугацаанд явуулж улирал, жилийн тайлан тэнцэлд тусгаж тайлагнана:" 2/ түүхий эд, материал, түлш, сэлбэг хэрэгсэл, бэлэн бүтээгдэхүүн, бараа, сав, баглаа боодлын тооллогыг жилд 2 удаа /6 дугаар сарын 1, 12 дугаар сарын 1-нээс/;", Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2022 оны 02 дугаар сарын 22-ны 65 дугаар тогтоолоор "Өмч хамгаалах Байнгын зөвлөлийн үйл ажиллагааны журам"-ын заалттай нийцэхгүй байна.*

Өгсөн зөвлөмж: *Үнэ төлбөргүйгээр ирсэн өвс тэжээлийн зарцуулалтад дотоод хяналтыг хэрэгжүүлэх, өвс тэжээлийн үнийг аймгийн ЗДТГ-ын дансанд төвлөрүүлэх*

5.1.3 Хууль тогтоомжийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

Илрүүлэлт: *Газрын нэгдсэн сангийн системд бүртгэлтэй газрыг 15 жилийн хугацаатай эзэмшүүлэхээр олгогдож газар эзэмшүүлэх гэрээ хийгдсэн ч газрыг үнэлж данс бүртгэлд тусгаагүй зөрчил илэрсэн нь УСНББОУС-1, УСНББОУС31 Биет бус хөрөнгө АДБОУС 200,2000, MNS-6817-4:2020 стандартын 7.1.1.2.2, 7.1..3.4, 7.1.3.5 заалтууд болон Төрийн өмчийн бодлого зохицуулалтын газрын 2019 оны “Журам шинэчлэн батлах тухай” 271 дүгээр тогтоолын 3 дугаар зүйлийн 3.8-д ‘Төрийн өмчит хуулийн этгээд нь газар эзэмших эрх шинээр авах саналаа тухайн жилийн газар зохион байгуулалтын төлөвлөгөөнд тусгуулан, холбогдох Газрын алба, сумын газрын даамалд хүсэлт гарган шийдвэрлүүлнэ. Газар эзэмших/ашиглах эрх үүсмэгц түүнийг үнэлж, санхүүгийн тайланд бүртгэх саналыг Төрийн өмчийн бодлого, зохицуулалтын газарт ирүүлж шийдвэрлүүлнэ.” гэж заасантай тус тус нийцэхгүй байна.*

[2] Хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжид харшлах байгууллага, түүний удирдлага, байгууллагад ажилладаг бусад хувь хүний санаатай болон санамсаргүй үйлдэл, эс үйлдэл.

<u>Өгсөн зөвлөмж:</u> Газрын нэгдсэн системд бүртгэлтэй газруудыг данс бүртгэлд тусгах арга хэмжээг авч ажиллах

5.1.4 Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилттэй холбоотой асуудал

<u>Илрүүлэлт:</u> Цалингийн зардлаас бусад 5 сая төгрөгөөс дээш санхүүжилтийн орлого, зарлагын ажил гүйлгээ, дараа жилийн төсвийн төсөл, 2024 оны хагас жилийн санхүүгийн тайлан баланс мэдээлээгүй байгаа нь Шилэн дансны тухай хуулийн 6.1.3-д "дараа жилийн төсвийн төслийг жил бүрийн 09 дүгээр сарын 15-ны өдрийн дотор; 6.1.4.жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг дараа жилийн 04 дүгээр сарын 25-ны өдрийн дотор, хагас жилийн тайланг 08 дугаар сарын 15-ны өдрийн дотор; 6.1.6.төсвийн хэмнэлт, хэтрэлт, түүний шалтгааны тайлбарыг улирал бүр., 6.4.5.цалингийн зардлаас бусад таван сая төгрөгөөс дээш үнийн дүн бүхий орлого, зарлагын мөнгөн гүйлгээг гүйлгээ тус бүрээр, гүйлгээний агуулга, хүлээн авагчийн нэр;" гэсэн заалттай нийцэхгүй байна.

<u>Өгсөн зөвлөмж:</u> Хуульд заасан хугацаанд холбогдох мэдээллийг үнэн зөв байршуулан Шилэн дансны хуулийн хэрэгжилтийг хангаж ажиллах

Дээрх зөвлөмжийн биелэлтийг Төрийн аудитын байгууллагад 2025 оны 05 дугаар сарын 20-ны өдрийн дотор ирүүлнэ үү.

Аудитын явцад бидэнтэй хамтран ажилласан холбогдох ажилтнуудад талархал илэрхийлье.

Дөрөв . Аудитаар илэрсэн буюу илэрхийллийн нэгтгэл:

Санхүүгийн тайлангийн аудитын алдааны нэгтгэл / мян.төгрөг/

Байгууллагын нэр	Нийт алдаа		Мэдээллийг тусгахгүй орхигдуулсан		Буруу тусган илэрхийлсэн		Үүнээс			
							Залруулсан		Залруулаагүй	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн
Булган сумын ЗДТГазар	3	797,381.0	1	17,543.0	2	779,838.0	3	797,381.0	-	-
Дүн	3	797,381	1	17,543.0	2	779,838.0	3	797,381.0	-	-

Санхүүгийн тайлангийн аудитын зөрчлийн нэгтгэл / мян.төгрөг/

Аудитад хамрагдсан байгууллагын нэр	Нийт зөрчил		Үүнээс									
			Төлбөрийн акт		Албан шаардлага		Зөвлөмж		Хариуцлага тооцуулах албан шаардлага		Хууль, хяналтын байгууллагад шилжүүлсэн асуудал	
	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Дүн	Тоо	Албан тушаалтны тоо	Тоо	Дүн
Булган сумын Засаг даргын тамгын газар	4	1,400.0					4	1400	-	-	-	-
Дүн	4	1,400.0	-	-	-	-	4	1400	-	-	-	-

ТАВ. ТӨСВИЙН ЗАХИРАГЧИЙН АНГИЛЛААР АУДИТАД ХАМРАГДСАН БАЙДАЛ САНАЛ ДҮГНЭЛТИЙН ТАЛААРХ МЭДЭЭЛЛИЙН НЭГТГЭЛ

№	Төсвийн захирагчийн ангилал	Байгууллага, нэгжийн тоо				Санал дүгнэлтийн хэлбэр			
		Аудитад хамрагдах	Үүнээс: Аудит хийсэн хэлбэр						
			Санал дүгнэлт гаргасан	Түүвэрт хамруулсан	аудит хийгээгүй	Зөрчилгүй	Хязгаарлалттай	Сөрөг	Дүгнэлт өгөхөөс татгалзсан
A	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	ТШЗ	-	1	-	-	1	-	-	-
НИЙТ			1	-	-	1	-	-	-